

Asia Tekijänoikeus kirjalliseen teokseen

Hakijat Oy Spiritus Historiae Ab

Annettu 6.3.2007

Tiivistelmä *Kysymys kirjallisen teoksen tekijänoikeussuojasta arvonlisäverolain 45 §:n viittaussäännöksen kannalta.*

LAUSUNTOPYYNTÖ

Oy Spiritus Historiae Ab on 30.9.2006 saapuneessa, toimitusjohtaja Veijo Åbergin lausuntopyynnössä pyytänyt lausuntoa koskien kirjallisen teoksen tekijänoikeussuojaa.

Tekijänoikeusneuvostolle esitetyt kysymykset

Hakija pyytää lausuntoa siitä, ylittävätkö sen tutkijoiden kirjoittamat kirjat teoskynnyksen, toisin sanoen, ovatko ne tekijänoikeussuojan piirissä.

Selostus asiasta

Lausuntopyynnön mukaan hakijayhtiön tutkijat kokoavat toimeksiannon pohjalta historiateosta varten tarvittavan tausta-aineiston ja kirjoittavat itsenäisesti teoksen käsikirjoituksen. Valmis käsikirjoitus luovutetaan toimeksiantajalle, joka vastaa oman harkintansa mukaan historiateoksen kustantamisesta, painatuksesta, julkaisemisesta ja jakelusta. Hakijayhtiö ei ilmoituksensa mukaan harjoita omaa kustannus-, julkaisu- tai myyntitoimintaa. Lausuntopyyntöön liittyy tosin lista "Oy Spiritus Historiae Ab:n julkaisut 1990-2006".

Hakijayhtiö on saanut Uudenmaan veroviraston yritysverotoimistolta arvonlisäveroa koskevan kirjallisen ohjauksen (11.9.2006, päätösnumero 06OH276, Dno: 3898/402/06, 25.8.2006), joka on lausuntopyynnön liitteenä. Kirjallisessa ohjauksessa todetaan seuraavaa (s. 3):

"Jos kysymyksessä olevan historiateoksen tausta-aineiston kokoamisessa ja kirjoittamisessa voidaan katsoa kysymyksessä olevan tekijänoikeuslain 4 §:ssä tarkoitettu asia, jonka mukaan yhtiön palveluksessa olevat tutkijat ovat muuntelemalla tai muulla tavalla saattaneet teoksen tässä muodossa muuhun kirjallisuuslajiin tahi tekijänoikeuslain 5 §:n mukaisesti yhdistämällä teoksia tai teosten osia on aikaansaatu kirjallinen kokoomateos, niin tällöin kysymyksessä on arvonlisäverolain 45 § 1

momentin 4 kohdassa tarkoitettu tekijänoikeuslain 1, 4 tai 5 §:n nojalla saatu korvaus, josta ei em. säännösten perusteella ole suoritettava arvonlisäveroa. Tällöin myös historiateoksen tutkijan kirjoittama käsikirjoitusta voidaan viraston käsityksen mukaan pitää tekijänoikeuslain 1 §:ssä tarkoitettuna kirjallisena teoksena, josta saadusta korvauksesta ei myöskään ole suoritettava arvonlisäveroa arvonlisäverolain 45 § 1 momentin 4 kohdan nojalla.

Uudenmaan verovirasto/yritysverotoimisto ei kuitenkaan ole toimivaltainen viranomaisen ottamaan kantaa siihen, ylittääkö ohjauspyynnössä tarkoitettu historiateos tekijänoikeuslaissa tarkoitettun teoskynnyksen vaiko ei, vaan po. asiassa toimivaltainen viranomaisen on Tekijänoikeusneuvosto."

Hakija pyytää tekijänoikeusneuvostolta em. ohjauksen mukaisesti lausuntoa yhtiön tutkijoiden kirjoittamien kirjojen teostasosta. Hakija on oheistanut hakemukseen viisi esimerkkikirjaa.

TEKIJÄNOIKEUSNEUVOSTON LAUSUNTO

Tekijänoikeusneuvosto tulkitsee tekijänoikeuslakia eikä ota kantaa arvonlisäverolain tulkintaan. Selvyiden vuoksi Tekijänoikeusneuvosto toteaa, että lausuntopyynnöstä tai ohjauksesta ei ilmene, mikä historiateos on ollut kyseessä ja onko jokin esimerkkiteoksista tämä teos.

Tekijänoikeudesta

Tekijänoikeuslain (TekijäL, 404/1961) 1 §:n 1 momentin mukaan sillä, joka on luonut kirjallisen tai taiteellisen teoksen, on yksinoikeus teokseen. Säännös sisältää esimerkkiluettelon suojattavista teostyypeistä. Tekijänoikeussuojaa saavat esimerkiksi kaunokirjalliset ja selittävät kirjalliset ja suulliset esitykset.

Teoksella tekijänoikeudellisessa merkityksessä tarkoitetaan henkisen luomistyön tuotetta. Kirjallinen tai taiteellinen tuote on tekijänoikeudella suojattu, jos sitä voidaan pitää tekijänsä luovan työn omaperäisenä tuloksena. Tällöin se niin sanotusti ylittää teoskynnyksen eli saavuttaa teostason. Suojan edellytyksenä ei ole muita erityisiä vaatimuksia. Teoskynnyksen katsotaan yleensä ylittyvän, jos voidaan olettaa, ettei kukaan muu työhön ryhtyessään olisi tehnyt samanlaista teosta. Teoskynnyksen ylittyminen harkitaan tapauskohtaisesti.

Oikeuskirjallisuudessa Pirkko-Liisa Haarmann (Tekijänoikeus ja lähioikeudet, Helsinki 2005, s. 83) on todennut, että niin kuin kirjallisten teosten on myös kuvataiteen teosten kohdalla teoskynnystä pidetty alhaisena. Esimerkiksi kirjallisten teosten osalta suojan ulkopuolelle katsotaan jäävän lähinnä vain lyhyiden uutisten, tavanomaisten ilmoitusten, aikataulujen,

tavaraluetteloiden ym. (Haarmann s. 69). Haarmannin mukaan persoonallinen aiheen käsittely on aina kirjallisenkin tuotteen suojan edellytyksenä. Sen sijaan teoksen sisällöllä tai tarkoituksella ei ole merkitystä mahdollista tekijänoikeussuojaa arvioitaessa. (Haarmann ss. 69-70). Tapaus tapaukselta on ratkaistava, onko jonkin kirjallisen tuotteen tekijä todella itse luonut teoksensa vai onko hän siinä määrin seurannut esikuvia tai annettuja ohjeita, että itsenäisyyden ja omaperäisyyden vaatimus jää täyttymättä.

Tekijänoikeus suojaa sekä teosta kokonaisuutena että sellaista teoksen osaa, jota muusta teoksesta irrallaan tarkasteltuna voidaan pitää tekijänsä luovan työn omaperäisenä tuloksena.

Vakiintuneen näkemyksen mukaan ideat, aiheet, periaatteet yms. jäävät tekijänoikeussuojan ulkopuolelle. Tekijänoikeus ei estä esimerkiksi kahta henkilöä kirjoittamasta kirjaa samasta aiheesta. Tekijänoikeus suojaa ainoastaan sitä omaperäistä ilmenemismuotoa, joka tietylle aiheelle, ideoille ym. on kirjallisessa tai taiteellisessa teoksessa annettu.

Tekijänoikeuden tuottamien taloudellisten ja moraalisten oikeuksien osalta tekijänoikeusneuvosto viittaa tekijänoikeuslain 2 ja 3 §:iin. TekijäL 4 koskee teoksen kääntämistä ja muuntelua ja 5 § kokoomateosta.

Tekijänoikeusneuvoston aikaisempia lausuntoja

Tekijänoikeusneuvosto on antanut huomattavan määrän kirjallisen teoksen tekijänoikeussuojaa koskevia lausuntoja. Esimerkiksi lausunnossa TN 2006:13 ja siinä mainituissa lausunnoissa on käsitelty kirjallisen teoksen tekijänoikeussuojan edellytyksiä.

Tekijänoikeusneuvostolle toimitettu aineisto

Tekijänoikeusneuvostolle esimerkeiksi toimitetut kirjat ovat seuraavat:

Huumo, Katja: "KPO: Pohjalaisten oma kauppa 100 vuotta". Kokkola 2006. 255 s. + viitteet ym.

Jalas, Aaro: "Järki mukana. Lapuan Osuuspankki 1904-2004". Jyväskylä 2004. 169 s. + viitteet ym.

Laakso, Mikko - Åberg, Veijo: "Sosialismiin! Sosialidemokraattiset nuoret 1906-2006". Gummerus 2006. 390 s. + viitteet ym.

Parpola, Antti: "Hiirenkorvalla. Paikallisosuuspankkiryhmän synty". Jyväskylä 2006. 90 s. + liitteet

Åberg, Veijo: "Ammattiliiton synty. Kuntien Teknillisten Keskusliitto KTK:n perustaminen". Saarijärvi 2003. 88 s. + viitteet ym.

Vastaukset lausuntopyynnössä esitettyihin kysymyksiin

Hakija on pyytänyt saamansa arvonlisäverotukseen liittyvän ohjeistuksen perusteella lausuntoa siitä, ylittävätkö yhtiön tutkijoiden tekemät kirjat teoskynnyksen.

Tekijänoikeusneuvosto toteaa, että yleisen tason kysymykseen siitä, ovatko kaikki hakijayhtiön tutkijoiden kirjoittamat kirjat teoskynnyksen ylittäviä, ei voida varmuudella vastata.

Kuitenkin kukin lausuntopyynnön liitteenä toimitetuista kirjoista on itsenäinen ja omaperäinen. Edellä kerrotulla tavalla tekijänoikeus ei suojaa yksittäisiä tietoja, mutta kirjojen runsaasta fakta-aineistosta huolimatta on ilmeistä kunkin kirjan osalta, että kuka hyvänsä ryhtyessään samaan tehtävään ei voisi päätyä samanlaiseen lopputulokseen. Näin ollen esimerkkiteokset nauttivat tekijänoikeussuojaa ja ovat tekijänoikeuslain 1 §:ssä tarkoitettuja kirjallisia teoksia. Jos teoksella on esimerkiksi kaksi tekijää, heidän katsotaan luoneen teoksen kokonaisuudessaan yhdessä (TekijäL 6 §:ssä tarkoitettu yhteisteos) ellei muuta näytetä.

Puheenjohtaja

Niklas Bruun

Sihteeri

Mikko Huuskonen

Lausunto on käsitelty tekijänoikeusneuvoston täysistunnossa. Asian ratkaisemiseen ovat osallistuneet Niklas Bruun (puheenjohtaja), Tuula Hämäläinen, Satu Kangas, Päivi Liedes, Elina Mäntylä, Kirsi-Marja Okkonen, Tytti Peltonen, Pekka Pulkkinen, Maria E. Rehbinder, Risto Ryti, Tommi Saarikivi, Pekka Sipilä, Markku Uotila ja Martti Virtanen.